

O HŘIVNÁCH ZJEVNÝCH I NENÁPADNÝCH

(Krnov, 18.8.2024)

I.čtení: I kniha Královská 3,3-15

II.čtení: evangelium podle Matouše 25,14-30

Jasně jako facka.

Tohle podobenství.

Někteří ho známe už od nedělní školy, určitě jsme nikdy nepochybovali o tom, že mu rozumíme – a přiznejme si: v podstatě tam není čemu nerozumět.

Je to takové kapitalistické podobenství (na rozdíl od mnoha Ježíšových spíše sociálně laděných výroků). Dokonce ho někteří badatelé považují za základ protestantského pracovního étosu: rozmnožuj, co ti bylo svěřeno, a nepromarni svůj život, svůj čas, své prostředky, své schopnosti.

Všem je nám jasné nejen to, že máme moudře nakládat s hřivnami nám svěřenými, ale i to, že Ježíš nemluví jen o penězích nebo materiálních statcích, ale možná ještě víc o obdarováních charakteru duchovního – jak to je možná lépe slyšet z latinského výrazu pro hřivnu: talent.

Tedy nepromarni nejen své peníze nebo majetek, který ti byl svěřen, ale ani své schopnosti, talenty a nadání – vždyť každý má nějaké, které může použít ke společnému zisku.

V tomto ohledu je ovšem pozoruhodné srovnání se stejným podobenstvím, jak ho zapsal evangelista Lukáš. Podle něj se akce účastnilo služebníků deset, přičemž každému byla svěřena úplně stejná částka, tedy jedna hřivna. Je otázka, proč to tak je – pokud by šlo o talenty a schopnosti, nemají je přece všichni stejné. Takže co jiného by to mohlo představovat – něco, co máme všichni rovnoměrně?

Vykladači usuzují, že tady Lukáš má na mysli evangelium, tedy dobrou zprávu o Pánu Ježíši Kristu, o odpuštění našich hříchů pro Jeho obět, a o lásce Boží, která nás v Pánu Ježíši Kristu přijímá jako děti Boží. Evangelium slyšíme všichni stejně, máme ho všichni shodnou dávku, a je na nás, jak s ním naložíme.

Ať už budeme ovšem myslet na kteroukoli z variant příběhu, vždy z něj nakonec vyplývá, že jsme obdarováni – a to každý z nás – a každého z nás se bude Pán jednoho dne ptát, jak jsme s Jeho dary naložili.

Podobenství je v tomto jednoznačné: ti služebníci se rozdělili na dobré a špatné – dobří správcové hřivny rozmnožili, špatní je zakopali nebo schovali někde v šátku.

Jasně jako facka.

Možná by kázání mohlo v tuto chvíli skončit.

Jenže pod hladinou podobenství plují ještě některé zásadní otazníky, například:

Co kdyby – jako se v reálném životě občas stává – to těm prvním dvěma nevyšlo? Co kdyby dopadli jako jiný správce, o kterém Ježíš mluví v Lukášově evangeliu a který peníze jemu svěřené ve chvíli účtování nemůže předložit vůbec? Nemusí to přitom být úmyslný podvod – jako v běžném tržním systému se to může přihodit třeba proto, že šel příliš odvážně do rizika, nebo přišla nějaká krize, kterou ani nemohl sám ovlivnit... a prostě přišel na buben.

Co by se stalo v takovém případě? Jak by reagoval Pán?

Třetí služebník z našeho podobenství se zjevně bojí právem – toto se může stát. Člověk přecení své síly, schopnosti, dovednosti, nebo přijde nějaký nepředvídatelný kolaps, neúroda, ztráta odbytu, úvěrová krize, krach banky nebo dokonce válka... a hřivničky moje, kdepak jste?

Není lepší je mít pěkně zakopané někde, kam nikdo cizí nepřejde? Vědět, že se tam pro ně kdykoli můžu vrátit a v pořádku je při kontrole vyúčtovat?

A jak je to vlastně s tím Pánem? Proč ho třetí služebník označuje jako tvrdého (ani jedna z variant podobenství a žádný překlad o tom nepochybuje)? Co to znamená o našem vztahu k Bohu, kterého označujeme jako dobrého, milostivého a laskavého? Není to snad pravda, když takto stíhá nejopatrnějšího správce svého majetku?

Všichni vykladači, na které jsem v této otázce narazil, se shodují, že ve výpovědi tohoto třetího služebníka nejde o skutečné poznání Boha, ale naopak o naprosté nepochopení. Jen ten, kdo nepochopil Boží milost, Boží lásku a Boží obdarování, se může bát, že se mu Pán Bůh bude mstít za neúspěchy v Boží službě a že jej bude pronásledovat kvůli chybám a nedostatkům.

Celá Bible mluví naprosto opačně. Svědčí o Bohu jako o tom, kdo se slitovává, kdo raději odpouští než odsuzuje. Kdo dokonce sám platí dluhy za své služebníky.

O to víc ho pak mrzí, když někdo tvrdí, že Ho zná, a považuje Ho za nemilosrdného a bezcitného kořistníka...

Jde tady o naprosté nepochopení Pána i naprosté nepochopení zadaného úkolu. Cílem správcovského pověření nebylo uchování svěřené částky za každou cenu, ale hospodaření s ní. Podle Lukášovy verze Pán, když předává svým zástupcům jejich hřivnu, říká doslova: „Hospodařte s nimi, dokud nepřijdu.“ Použité řecké slovo (Πραγματεύσασθε) znamená dokonce obchodovat, dělat byznys! Pánovým záměrem bylo, aby se svěřená částka využila k vytvoření dalších hodnot.

Připomínám, že jde o přirovnání, které nemíří tolik na finanční schopnosti a hromadění majetku, není to návod k využití církevních restitucí. Podobenství mluví o hospodaření se všemi obdarováními – a možná hlavně o těch duševních a duchovních. O našich schopnostech, talentech, ale taky třeba o evangeliu, které nám bylo svěřeno do opatrování.

Jak s nimi nakládáme? Jak s nimi hospodaříme? Užíváme jich k rozšíření Boží slávy a ke zvelebení našeho světa? Nebo je z nějakého ostychu, nebo dokonce strachu necháváme ležet ladem a marníme tak Boží hřivny?

A nakonec ještě otázka osobní: Víme vůbec, jaká jsou naše obdarování? Víme, k čemu máme talent? Víme, co jsou ty hřivny nám svěřené k opatrování a rozmnožování?

Možná chodíme po světě a říkáme si: Jsem k ničemu, nic zvláštního neumím; vidím kolem sebe samé hrdiny a úžasňáky, a já jsem beznadějný, nic neumím a nic neznaménám a nic jsem vlastně nedostal, abych tím někomu byl užitečný...

Anebo se někdy zahledíme do určitého lákavého talentu, toužíme jen po něm, a přehlízíme ten, kterým se můžeme zabýsknout a který nám přitom připadá jako bezvýznamná samozřejmost.

Je zvláštní, že většinou nám právě věci, které umíme a které nám jdou, připadají jako bezvýznamné, zatímco ty, pro které nám schopnosti chybí, se nám zdají strašně zásadní a potřebné.

Jako Šalomoun s moudrostí – taky měl mindrák, a přitom už jeho prosba je známkou moudrosti...

Jak tedy poznat svůj talent, své obdarování? Jak se dopátrat hřivny, kterou Pán Bůh svěřil právě a jen mně?

Z jedné strany je důležité získat poctivý obrázek sebe sama... Nezkreslený mindráky nebo naopak přílišným sebevědomím.

To ovšem není zrovna jednoduché, a ne vždycky se člověk dokáže sám spravedlivě ohodnotit.

Proto je důležité se za to taky modlit, prosit Pána Boha, aby nám ukázal, v čem můžeme být přínosem pro společenství a společnost, co je naším úkolem a kde je naše místo.

Zároveň je dobré naslouchat hlasu druhých lidí – stará Jednota bratrská tomu říkala „vocatio externa“ neboli vnější povolání. Druzí nám mohou hodně napovědět o našich talentech a pomoci nám v našem směřování. Pán Bůh si jich může použít k našemu nasměrování na správnou cestu.

Odnesme si tedy z toho dnešního jak facka jasného podobenství dvě důležité věci:

- nepromarněme příležitosti, které nám Pán dává, nezanedbejme úkoly, které od Něj dostáváme. Snažme se rozpoznat, k čemu jsme pověřeni, a důvěřujme Mu, že nám daroval všechno, co k plnění Jeho úkolů potřebujeme. Spoléhejme přitom na Jeho pomoc i na Jeho odpuštění v případě, že by se nám rozmnožení hřiven nějak nepodařilo.

- nezapomeňme, že k hřivnám nám svěřeným patří i evangelium, dobrá zpráva o Pánu Ježíši Kristu, který zemřel za odpuštění našich hříchů a vstal z mrtvých, aby nám otevřel dveře do Božího Království.

Pane Ježíši,

Děkujeme Ti za všechny dary, kterými obohacuješ náš svět.

Pověřuješ nás, abychom ve Tvém Jménu sloužili tím, co jsme od Tebe dostali.

Pomoz nám odhalit, co je naším úkolem, osvobod' nás od mindráků a sebezpochybňování, a posilni nás, abychom Tvé hřivny nepromarnili, ale proměnili je v poklad lásky, naděje a spravedlnosti.

A dej, ať i Tvé evangelium přináší ovoce v nás i v našem okolí.

AMEN